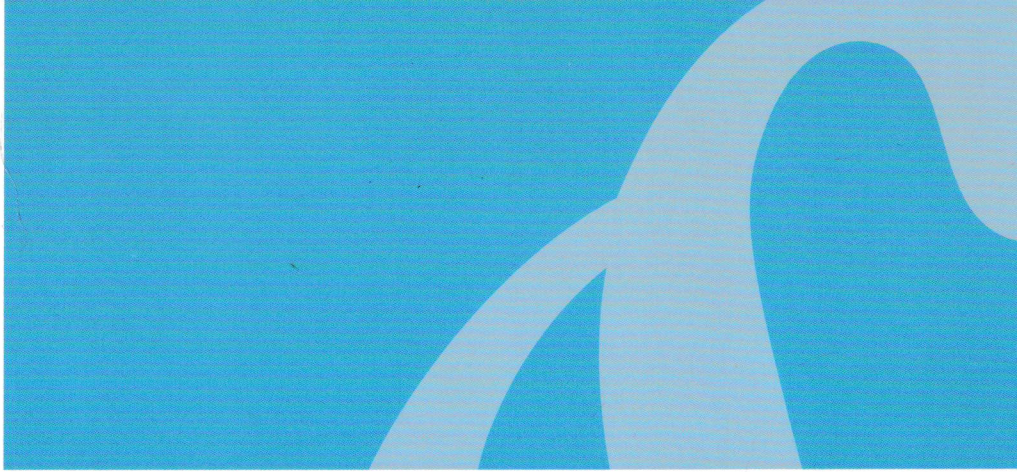

Mogens Moe

MILJØ

RET 7. udgave

KARNOV
GROUP

Mogens Moe

Miljøret

7. udgave/1. oplag

© Karnov Group Denmark A/S, København 2011

ISBN 978-87-619-3071-2

Omslag: Birger Gregers mDD, Frederiksberg

Sats og tryk: Narayana Press, Odder

Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse
af denne bog eller dele af den er ikke tilladt
ifølge gældende dansk lov om ophavsret.

Alle rettigheder forbeholdes.

Indholdsfortegnelse

Forord	19
1. Idéen med bogen og dens opbygning	21
1.1. Idéen med bogen	21
1.2. Bogens opbygning	22
1.3. Grundlaget for bogen	24
2. Miljøkrav til industri og lignende	25
Afsnit I: Fælles regler	25
2.1. Problemer og strategier	25
2.1.1. Mbl. 73 – en industrimiljølov	26
2.1.2. Strategier i bekæmpelsen af forureningen	26
2.1.3. Livscyklusbetragtninger	30
2.1.4. Fra naboklager til globale miljøproblemer	32
2.1.5. Danmark, EU og Verden	33
2.1.6. Mbl. 91 – kontinuitet	35
2.2. Inddeling af virksomheder	36
2.2.1. Listevirksomhed	36
2.2.2. IPPC-virksomhed	38
2.2.3. Virksomhed reguleret af branchebekendtgørelse eller anlægsbekendtgørelse	38
2.2.4. § 42-virksomhed	40
2.3. Miljøkrav	41
2.3.1. Udgangspunktet	41
2.3.2. Lokalisering	43
2.3.3. Vand: Spildevand og grundvandsbeskyttelse	44
2.3.4. Luft	48
2.3.5. Støj	50
2.3.6. Risiko	52
2.3.7. Affald fra industri og lignende aktiviteter	54

2.3.8.	Eksport af visse brugte fabriksanlæg	59
2.3.9.	Egenkontrol	60
2.3.10.	Grønt regnskab. Europæisk forureningsrapportering	61
2.4.	Yderligere miljøkrav	61
2.4.1.	8 års beskyttelse	62
2.4.2.	Vilkårsrevision efter 8 eller 10 år	63
2.4.3.	Spildevandstilladelser	64
2.4.4.	Ændring til fordel for virksomheden	65
Afsnit II:	Særlige grupper af forurenere	65
2.5.	Renseanlæg, forbrændingsanlæg og deponier	65
2.5.1.	Renseanlæg	66
2.5.2.	Affaldsforbrændingsanlæg	67
2.5.3.	Deponier (Lossepladser)	68
2.6.	Kraftværker	70
2.7.	Genteknologi	72
2.8.	Biler og anden landtransport	74
2.8.1.	Luftforurening	74
2.8.2.	Støj	75
2.9.	Fly og lufthavne	76
2.10.	Forurening fra skibe m.v. Havmiljøloven. Broprojekterne	77
Afsnit III:	Miljøkrav uden adressat	80
2.11.	Krav til miljøtilstanden	80
2.11.1.	Krav til vandkvalitet	81
2.11.2.	Luftkvalitet	84
2.11.3.	Støjbelastning	85
Litteratur		85
3.	Miljøkrav til landbrug og lignende	89
3.1.	Problemer og strategier	89
3.1.1.	NPO-redegørelse 1984	89
3.1.2.	Vandmiljøplan I 1987 (VMP I)	90
3.1.3.	»Bæredygtigt landbrug«	91

3.1.4.	Vandmiljøplan II 1998 (VMP II)	91
3.1.5.	Vandmiljøplan III og Grøn Vækst 1 og 2	92
3.1.6.	Danmark, EU og Verden	92
3.2.	Miljøministeriets krav	94
3.2.1.	Udviklingen	94
3.2.2.	Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug. Hovedidéer	95
3.2.3.	Lugt	97
3.2.4.	Øvrige miljøkrav ved godkendelsen	97
3.2.5.	Harmonikrav	98
3.2.6.	Andre krav vedrørende husdyrgødning	98
3.2.7.	Reduktion af brugen af plantebeskyttelsesmidler	99
3.2.8.	Slambekendtgørelsen. Bioaske	100
3.2.9.	Vådområder	101
3.2.10.	Markafbrænding af halm	101
3.2.11.	25 m beskyttelseszone omkring boringer	101
3.3.	Fødevareministeriets krav og tilskud	102
3.3.1.	Grønne marker/efterafrøder	102
3.3.2.	Gødning	102
3.3.3.	Sprøjtejournaler m.m.	103
3.3.4.	Tilskud til miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger (MVJ) m.v.	103
3.3.5.	10 m randzoner	104
3.4.	Pelsdyrfarme	104
3.5.	Vandløbslov og okkerlov	105
3.5.1.	Dræningsretten. Okkerloven	105
3.5.2.	Regulering og rørlægning. Restaurering	106
3.5.3.	Vedligeholdelse. Regulativer	106
3.5.4.	2 m bræmmer	107
3.6.	Akvakultur	108
Litteratur		111
4.	Miljøkrav til forbrugerne	112
4.1.	Affald	113
4.1.1.	Husholdningsaffald	114

4.1.2.	Drikkevareemballageer	114
4.1.3.	Dæk	115
4.1.4.	Batterier	116
4.1.5.	Skrotbiler	116
4.1.6.	WEEE	117
4.2.	Drikkevand	117
4.2.1.	Vandforsyningslovens grundregler, §§ 18 og 20	118
4.2.2.	Krav til vandværksvand	119
4.2.3.	Enkeltindvindinger. Tvangsmæssig tilslutning til vandværk	121
4.2.4.	Områder med særlige drikkevandsinteresser. Indsatsplaner	122
4.3.	Spildevand	124
4.3.1.	Nedsivning. Samletank	124
4.3.2.	Direkte udledning	124
4.3.3.	Tvangsmæssig kloakering	125
4.4.	Villaolietanke	126
4.5.	Rottebekæmpelse	127
4.6.	Dyrehold, brændeovne, naboret	127
4.6.1.	Dyrehold	127
4.6.2.	Brændeovne og halmfyr	128
4.6.3.	Naboret	128
	Litteratur	131
5.	Farlige kemikalier	132
5.1.	Problemer og strategier	133
5.1.1.	Gammel giftlovgivning	133
5.1.2.	Danmark, EU og OECD	133
5.2.	REACH	135
5.3.	Omgang med farlige kemikalier	138
5.4.	Bekæmpelsesmidler	140
5.4.1.	Godkendelse og revurdering af bekæmpelsesmidler	141
5.4.2.	EU-systemet for plantebeskyttelsesmidler	142
5.4.3.	Biocider	144

5.5.	Industrikemikalier m.v.	146
5.5.1.	Anvendelsesbegrænsninger af hensyn til menneskers sundhed	147
5.5.2.	Anvendelsesbegrænsninger og forbud af hensyn til miljøet	147
5.5.3.	Konkrete indgreb	150
5.5.4.	Vildledning	151
	Litteratur	151
6.	Forurennet jord	152
6.1.	Indledning	152
6.2.	Kortlægning og rådighedsbegrænsning m.v.	153
6.2.1.	Hvad er forurennet jord?	153
6.2.2.	Kortlægning på vidensniveau 1 (V1)	154
6.2.3.	Byzoner	155
6.2.4.	Kortlægning på vidensniveau 2 (V2)	156
6.2.5.	Indsatsområder og forureningsfølsomme områder	158
6.2.6.	Rådighedsbegrænsning m.m.	159
6.2.7.	Gode råd og billige påbud	159
6.3.	Frivillig oprydning. Oliebranchens Miljøpulje	160
6.3.1.	Frivillig oprydning	160
6.3.2.	Oliebranchens Miljøpulje	161
6.4.	Offentligt finansieret oprydning	162
6.4.1.	Miljøprioriteret oprydning	163
6.4.2.	Værditabsordningen	164
6.5.	Forurening før 2001: Erstatningsret	165
6.5.1.	Kun skadevolder kan gøres ansvarlig	166
6.5.2.	Skadevolderen skal have handlet ansvarspådragende	168
6.5.3.	Ansaret må ikke være forældet	170
6.6.	Påbud om undersøgelser og oprydning efter nutidige regler	171
6.6.1.	Villaolietanke	171
6.6.2.	Undersøgelsespåbud	173
6.6.3.	Oprydningspåbud	175

6.6.4.	Specielle påbud efter jordforureningsloven . . .	177
6.6.5.	Påbud efter byggeloven	177
6.7.	Genanvendelse af forurennet jord	178
6.8.	Jordflytning og ren jord i råstofgrave	179
6.9.	Anke og søgsmål	181
6.10.	Forholdet mellem private parter	181
6.10.1.	Forholdet mellem køber og sælger	181
6.10.2.	Forholdet mellem udlejer og lejer	184
	Litteratur	185
7.	Naturbeskyttelse	187
7.1.	Naturbeskyttelsens udvikling	187
7.2.	Fredning	188
7.3.	Adgangsregler	191
7.4.	Beskyttelseslinjer	194
7.5.	Biotopbeskyttelse	196
7.5.1.	Den nationale biotopbeskyttelse. Naturparker	197
7.5.2.	Udpegning af internationale naturbeskyttelsesområder	200
7.5.3.	EU-krav til administration af Natura 2000-områder	202
7.5.4.	Gennemførelse af habitatdirektivets art. 6, stk. 2	203
7.5.5.	Gennemførelse af habitatdirektivets art. 6, stk. 3	205
7.5.6.	Biodiversitet	207
7.6.	Andre naturbeskyttelsesregler	210
7.7.	Jagtloven	212
7.8.	Skovloven	212
7.9.	Råstofloven	214
	Litteratur	217
8.	Planlægning	218
8.1.	Planlovens historie og hovedbudskaber	219

8.2.	Grænser for planlægning: Udlæg til uønsket anvendelse	220
8.2.1.	Hvor tæt kan kommunen regulere?	221
8.2.2.	Krav om overtagelse efter pl. § 48 eller § 49	223
8.2.3.	Ændret anvendelse	225
8.3.	Ministerindgriben	227
8.3.1.	Landsplandirektiver	227
8.3.2.	Call in	228
8.3.3.	Veto	229
8.3.4.	Ørestaden	230
8.3.5.	Detailhandelsstruktur	231
8.3.6.	Kystzonen	233
8.3.7.	Hovedstadsområdet	233
8.3.8.	Vindmøller	234
8.4.	Regional udviklingsplan. Kommuneplan	235
8.4.1.	Regional udviklingsplan	235
8.4.2.	Kommuneplanen	235
8.5.	Vurdering af virkninger på miljøet – VVM og miljøvurdering	236
8.5.1.	Reglernes baggrund og udvikling	236
8.5.2.	VVM-pligten ifølge bilag 1	238
8.5.3.	VVM-pligten ifølge bilag 2	239
8.5.4.	VVM-processen	240
8.5.5.	VVM-tilladelser	241
8.5.6.	Anlægslove	242
8.5.7.	Miljøvurdering	242
8.6.	Lokalplanlægning	244
8.6.1.	Lokalplanpligt	245
8.6.2.	Forbud efter pl. § 14	247
8.6.3.	Dispensation fra lokalplan	247
8.6.4.	Erstatning i anledning af manglende eller ugyldig lokalplan	249
8.6.5.	Ekspropriation	250
8.7.	Landzonesager	251
8.8.	Sommerhuse og kolonihaver	256

8.8.1.	Udlændinges erhvervelse af danske sommerhuse	256
8.8.2.	Sommerhuse: helårsbeboelse og helårsudlejning	256
8.8.3.	Kolonihaver	258
	Litteratur	258
9.	Energi og miljø	260
9.1.	Klimaproblemet	261
9.1.1.	Udviklingen 100 år frem	261
9.1.2.	Konsekvenser af klimaudviklingen	263
9.1.3.	Tekniske løsninger	264
9.2.	Kyoto-protokollen	265
9.3.	EU's regulering af drivhusgasser	268
9.4.	Dansk klimapolitik	271
9.4.1.	Tidlige initiativer	271
9.4.2.	Klimastrategi 2002-2006: National allokeringsplan 2004	272
9.4.3.	Klimastrategi 2007: Allokeringsplan 2007	274
9.4.4.	Lov om CO ₂ -kvoter	275
9.5.	Energibesparelser	276
9.6.	Vedvarende energi	277
	Litteratur	280
10.	Brugerbetaling og grønne afgifter	281
10.1.	Betaling for forsyningsvirksomhed på miljøområdet	283
10.1.1.	Betaling for spildevand	284
10.1.2.	Betaling for drikkevand	288
10.1.3.	Betaling for renovation	289
10.2.	Diverse brugerbetaling	291
10.2.1.	Rottebekæmpelse	291
10.2.2.	Godkendelse og tilsyn	292
10.2.3.	Bortskaffelsesgebyr	292
10.2.4.	Vandindvinding	292
10.2.5.	Gebyr for klage til Natur- og Miljøklagenævnet	292

10.3.	Grønne afgifter	293
10.3.1.	Traditionelle bilafgifter m.m.	294
10.3.2.	Traditionelle energiafgifter	295
10.3.3.	Nye energiafgifter: blyfri benzin, CO ₂ , SO ₂ og NO _x	296
10.3.4.	Drikkevand og spildevand	296
10.3.5.	Affald og råstoffer	297
10.3.6.	Bekæmpelsesmidler	299
10.3.7.	Industrikemikalier	299
10.3.8.	Emballageafgift m.v.	300
10.3.9.	Fosfatafgift	300
	Litteratur	300
11.	EU og det internationale samfund	301
11.1.	Faserne i traktatgrundlaget	301
11.1.1.	Første fase: 1972-1987	302
11.1.2.	Anden fase: 1987-1993	302
11.1.3.	Tredje fase: 1993-1999	303
11.1.4.	Fjerde fase: 1999-nu. Amsterdam-traktaten	304
11.2.	Forholdet mellem EU-miljøret og dansk miljøret	305
11.2.1.	Omskrivning af direktiver	305
11.2.2.	Strengere danske regler	306
11.2.3.	Forordninger	306
11.2.4.	Egne gebeter	307
11.2.5.	»Vi er bedre end de andre«	307
11.3.	Fælles elementer i retsakterne	308
11.3.1.	Miljøgarantien, artikel 114, stk. 4-5	308
11.3.2.	Sikkerhedsklausul	309
11.3.3.	Komitéprocedure	310
11.3.4.	Fortolkning af EU-retsakter	310
11.4.	Implementering og overvågning	312
11.4.1.	Retlig implementering	312
11.4.2.	Fysisk implementering	313
11.4.3.	Miljøagenturet	315

11.5. EU som ramme for danske beslutninger på miljøområdet	316
11.5.1. Processen	316
11.5.2. Indholdet af dansk miljøret	317
11.5.3. EU-retten i den konkrete danske sag	318
11.6. Andre internationale forpligtelser på miljøområdet	322
11.6.1. Gennem EU	322
11.6.2. FN/UNEP	322
11.6.3. UNECE (FN's regionale organisation for Europa)	323
11.6.4. IMO. Havmiljø	324
11.6.5. WTO	324
11.6.6. Traktatretten i øvrigt	325
Litteratur	325
 12. Statslige myndigheder	 327
12.1. Folketinget	327
12.2. Miljøministeriet og dets styrelser	329
12.2.1. Minister og departement	330
12.2.2. Styrelserne centralt	331
12.2.3. Decentralt placerede medarbejdere	332
12.3. Natur- og Miljøklagenævnet	333
12.3.1. Loven om Natur- og Miljøklagenævnet	333
12.3.2. Nævnet i den læge sammensætning	333
12.3.3. Den sagkyndige sammensætning	335
12.4. Andre ministerier	337
12.4.1. Fødevareministeriet	338
12.4.2. Transportministeriet. Kystdirektoratet	339
12.4.3. Klima- og Energiministeriet	339
12.4.4. Beskæftigelsesministeriet/Arbejdstilsynet	339
12.4.5. Skatteministeriet	340
12.5. Øvrige statslige myndigheder	340
12.5.1. Statsforvaltningerne	340
12.5.2. Fredningsnævn	341
12.5.3. Taksationskommissioner	341
Litteratur	342

13. Kommuner og driftsorganisationer m.v.	343
13.1. Baggrund	343
13.2. Kommunerne	345
13.2.1. Politisk niveau	345
13.2.2. Forvaltning	346
13.2.3. Myndighedsopgaver. Kvalitetssikring	346
13.3. Driftsorganisationer	348
13.3.1. Affald	348
13.3.2. Vandsektoren	349
13.4. Regionerne	350
13.4.1. Regionale udviklingsplaner	350
13.4.2. Jordforurening	351
13.4.3. Råstofplanlægning	351
Litteratur	351
 14. Særtræk ved sagsbehandlingen	 352
14.1. Afgørelser er knyttet til ejendommen	352
14.1.1. Overdragelsessituationer	353
14.1.2. Ejer/lejer-situationer	354
14.1.3. Grundejeransvar	354
14.2. Partsstatus og kontradiktion	355
14.2.1. Partsstatus	355
14.2.2. Kontradiktion i konkrete sager	356
14.2.3. Generelle regler	358
14.3. Aktindsigt	359
14.4. Klageret	360
14.4.1. Naboers klageret	361
14.4.2. Foreningers klageret	364
14.4.3. Klagefrist. Underretning	365
14.4.4. Afskæring af klage	366
14.4.5. Søgsmålsberettigelse	366
14.4.6. Søgsmålsfrist	368
14.5. Opsættende virkning	369
14.5.1. Før tilladelse er udnyttet	369
14.5.2. Når tilladelse er udnyttet	371

14.6.	Aftaler	372
14.6.1.	Udviklingen gennem 1990'erne	372
14.6.2.	Frivillige aftaler	373
14.6.3.	§ 10-aftaler	374
14.6.4.	Forhold til konkurrencelovgivning og EU	374
14.6.5.	Aftaler med enkelte virksomheder	375
14.7.	Dirigerende adfærd	376
	Litteratur	377
15.	Håndhævelse	378
15.1.	Problemer og strategier	378
15.1.1.	Tiden forud for håndhævelsesbetænkningen fra 1983	378
15.1.2.	Håndhævelsesbetænkning og -lov	379
15.1.3.	Tilsynsbetænkning 1985	380
15.1.4.	Håndhævelseslov 1997. Straffelovens § 196	380
15.1.5.	Ulovlig helårsbeboelse 1998	381
15.1.6.	Havmiljølov 2000	381
15.1.7.	Retssikkerhedsloven 2004	382
15.1.8.	Bødekatolog 2008	382
15.1.9.	Direktivet om harmonisering af miljøstraffe 2008	383
15.2.	Tilsynsmyndighedens særlige redskaber	383
15.2.1.	Adgang uden retskendelse	383
15.2.2.	Ret til at kræve oplysninger om forurening	384
15.2.3.	Selvanmeldelse	385
15.3.	Tilsyn og opfølgning af tilsyn	386
15.3.1.	Tilsyn	386
15.3.2.	Tilsynsmyndighedens pligt til at stoppe ulovligt forhold	388
15.3.3.	Konsekvenser af håndhævelsessvigt	389
15.4.	Administrativ håndhævelse	390
15.4.1.	Konstitutive og konstaterende retsakter	390
15.4.2.	Retlig lovliggørelse. Fristforlængelse	392
15.4.3.	Henstilling (»aftale«)	394
15.4.4.	Indskærpelse	394

15.4.5.	Standsningspåbud og forbud	394
15.4.6.	Fysisk lovliggørelse	396
15.4.7.	Selvhjælp. Ophørt virksomhed	399
15.5.	Miljøerstatning og anden civilretlig håndhævelse	401
15.5.1.	Fogedbistand	401
15.5.2.	Arrest	402
15.5.3.	Erstatningssøgsmål	402
15.5.4.	Miljøskadeloven	405
15.6.	Politianmeldelse og sagsbehandling før retten	407
15.6.1.	Tilsynsmyndighedens politianmeldelser	407
15.6.2.	Private politianmeldelser	408
15.6.3.	Politiets og anklagemyndighedens behandling af sagen	409
15.6.4.	Hvem tiltales?	410
15.6.5.	Beregning af økonomisk fordel	411
15.6.6.	Påstand om bøde og konfiskation	412
15.6.7.	Sagsafslutning ved bødeforelæg	413
15.7.	Retspraksis I: Strafbart forhold?	413
15.7.1.	Fortolkningsspørgsmål	413
15.7.2.	Bevis: analyser og målinger	415
15.7.3.	Tilregnelser	415
15.7.4.	Forældelse	416
15.8.	Retspraksis II: Strafudmåling	418
15.8.1.	Udvikling	418
15.8.2.	Industri m.m. Formelle overtrædelser	419
15.8.3.	Industri m.m. Miljøskadelige overtrædelser	420
15.8.4.	Kommuners/forsyningsvirksomheders overtrædelser	423
15.8.5.	Landbrugets overtrædelser	424
15.8.6.	Skærpende omstændigheder. Frihedsstraf	425
15.8.7.	Andre erhvervsmæssige overtrædelser	426
15.8.8.	Privates overtrædelser	427
15.8.9.	Menneskerettigheder	428
15.8.10.	Vurdering	428
15.9.	Andre spørgsmål i tilknytning til dommen	430
15.9.1.	Rettighedsfrakendelse	430
15.9.2.	Tvangsbøder	430

15.9.3. Sagsomkostninger	431
15.9.4. Anke	431
Litteratur	431
Forkortelser	433
Register over afgørelser	436
Stikordsregister	445

Forord

7. udgave er ajourført til 10. juni 2011. Fra 6. udgave til 7. udgave, dvs. fra 2007 til 2011, er der navnlig sket en betydelig vækst i regelstoffet, både på grund af EU-initiativer og separat dansk lovgivning. Bogen dækker det, der i Danmark normalt opfattes som miljøspørgsmål, nemlig miljøbeskyttelse, naturbeskyttelse og planlægning. Det svarer i det væsentlige til miljøministeriets område.

Hovedsigtet er – mere end nogensinde – at give et overblik over miljøretten, som efterhånden er blevet meget forgrenet. Prioriteringen af stoffet har været hård. Jeg har lagt vægten på de sagstyper, man hyppigst møder i praktisk virksomhed. Men også på, at man skal forstå, hvordan systemerne hænger sammen.

Målgrupperne er som hidtil studerende, miljømedarbejdere, advokater og andre, der arbejder med miljøspørgsmål.

Der er heller ikke i denne udgave gengivelse af reglerne. Dem går jeg ud fra, at læseren henter i Retsinformation.

Domme finder man omtalt i teksten eller noter, alt efter hvad der er mest pædagogisk. Jeg har medtaget principielle og illustrerende domme, men ikke forsøgt at være udtømmende. Dertil er der nu for mange afgørelser.

EU-miljøretten er trukket frem i et særligt kapitel og desuden på punkter, hvor jeg forventer, at den får særlig betydning. EU-miljøretten får stadig større betydning, når et miljøretligt problem skal analyseres til bunds, hvad enten det drejer sig om affald, kemiske stoffer, naturbeskyttelse eller VVM.

København, juni 2011

Mogens Moe
mmo@horten.dk

Miljøret

er en oversigt over de mange og komplekse regelsæt, der skal sikre miljøet i Danmark. Såvel EU og Folketinget som EU-Domstolen og danske domstole bidrager til hyppige ændringer og præciseringer af miljøretten. Det er samlet op i denne udgave.

7. udgave behandler de centrale emneområder inden for miljøretten med vægten på de regler, der giver anledning til væsentlige problemer i praksis. Vigtige regler og afgørelser frem til 10. juni 2011 er medtaget.

Målgruppen er alle, der arbejder med konkrete miljøsager, f.eks. jurister, advokater, miljømedarbejdere i kommuner og virksomheder samt deres rådgivere. Bogen er egnet som lærebog for studerende.

Forfatteren, advokat, lic.jur. Mogens Moe, var indtil 1994 chef for Miljøstyrelsens Tilsyns- og Lovkontor. Derefter har han praktiseret som advokat. Han er i dag partner i Advokataktieselskabet Horten.

9 788761 930712